

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Jednání právnických osob v občanském soudním řízení

(1)

V občanském soudním řízení jedná za společnost v likvidaci podle § 21 odst. 2 o. s. ř., § 70 odst. 3 a § 72 obch. zák. likvidátor; to neplatí, nemá-li společnost likvidátora nebo jde-li o řízení, v němž je zastoupení společnosti likvidátorem vyloučeno (§ 32 odst. 2 o. s. ř.).

(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2015, sp. zn. 29 Cdo 4747/2014, ECLI:CZ:NS:2015:29.CDO.4747.2014.1, dostupné v ASPI – ID JUD318124CZ)

Dotčené ustanovení: § 21

Komentář autorů

Podle § 21 odst. 1 o. s. ř. jedná za právnickou osobu člen statutárního orgánu, její zaměstnanec pověřený statutárním orgánem, vedoucí jejího odštěpného závodu, jde-li o věci týkající se tohoto závodu, nebo její prokurista, pokud může podle udělené prokury jednat samostatně. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení výše uvedené neplatí, stanoví-li zákon, že za právnickou osobu jednájí jiné osoby. Tak je tomu v případě likvidace obchodní společnosti.

Blíže srov. Komentář autorů k heslu „Jednání za obchodní společnost v likvidaci“ v části Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Související judikatura

K oprávnění statutárního orgánu zastupovat právnickou osobu v občanském soudním řízení se Nejvyšší soud vyjádřil i v níže uvedených rozhodnutích.

■ Osoba oprávněná jednat jménem právnické osoby v občanském soudním řízení jako její statutární orgán, nemůže být současně zmocněncem (advokátem) této právnické osoby.

(právní věta rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. května 2005, sp. zn. 29 Odo 560/2004, ECLI:CZ:NS:2005:29.ODO.560.2004.1, uveřejněná v C. H. Beck – C 3578)

■ Fyzická osoba, jež je statutárním orgánem právnické osoby – podnikatele (§ 13 odst. 1 obch. zák.), nemá právo jednat jménem této právnické osoby – podnikatele ve sporu, který s ní vede.

Jestliže právnická osoba nemá statutární orgán, oprávněný jejím jménem jednat, soud jí může stanovit opatrovníka pro řízení. Není-li plná moc, udělená advokátu, omezena jen na řízení před soudem určitého stupně a obsahuje-li zmocnění k podávání opravných prostředků, je tím prokázáno právo advokáta vystupovat v odvolacím i dovolacím řízení jako zástupce účastníka.

(právní věta usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. června 1999, sp. zn. 2 Cdon 680/97, uveřejněného pod číslem 37/2000 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, ECLI:CZ:NS:1999:2.CDON.680.97.1)

■ Jednal-li navrhovatel při podání návrhu na zahájení řízení jedním ze svých jednatelů, pak za navrhovatele ve smyslu § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř. jednala osoba k tomu oprávněná; to platí bez zřetele k tomu, že společenská smlouva předepisovala jednatelům jednat za navrhovatele společně (§ 133 odst. 1 obch. zák.).

(z právní věty usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. března 2005, sp. zn. 29 Odo 963/2003, uveřejněného pod číslem 29/2006 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, ECLI:CZ:NS:2005:29.ODO.963.2003.1)

Obchodní věc – přípustnost dovolání

(1)

Řízení ve věcech jednání shromáždění společenství vlastníků jednotek a sporů z toho vzniklých [§ 9 odst. 3 písm. u) o. s. ř.] je obchodní věcí ve smyslu ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř.; proti rozhodnutí odvolacího soudu v těchto věcech o peněžitém plnění nepřevyšujícím 100 000 Kč není dovolání přípustné.

(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2011, sp. zn. 29 Cdo 37/2011, uveřejněné pod číslem 45/2012 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, ECLI:CZ:NS:2011:29.CDO.37.2011.1)

Dotčené ustanovení: § 237 odst. 2 písm. a)

Komentář autorů

V § 236 a násl. o. s. ř. se vymezuje přípustnost dovolání. Právní úprava [§ 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2012] stanovila, že dovolání není přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo v obchodních věcech rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 100 000 Kč.

S účinností od 1. ledna 2013 došlo k opětovné novelizaci úpravy dovolání provedené zákonem č. 404/2012 Sb. Ustanovení § 238 o. s. ř. nově obsahuje negativní přípustnost dovolání, kdy vymezuje okruh věcí, ve kterých není dovolání přípustné. Tato nepřípustnost je koncipována jako absolutní.³⁴

Podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je přípustnost opět omezena také hodnotou sporu – dovolání není přípustné ve věcech, kde dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč (to neplatí, pokud jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy).

Níže uvedená judikatura se vyjadřuje k otázce, které vztahy lze považovat za „obchodní věc“ ve smyslu § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2012.

Související judikatura

K výkladu pojmu „obchodní věc“ ve sledovaných souvislostech je vhodné uvést také následující judikaturu.

■ Při vymezení tohoto pojmu (obchodní věc – pozn. autorů) pro potřeby civilního soudního řízení je nutné vycházet nejen z ustanovení § 261 odst. 1 a 3 a § 262 odst. 1 obchodního zákoníku, ale i z ustanovení § 9 odst. 3 o. s. ř., v němž se (ve znění účinném do 31. prosince 2000) stanoví, že krajské soudy rozhodují dále jako soudy prvního stupně ve věcech obchodních spory

³⁴ Srov. důvodovou zprávu k zákonu č. 404/2012 Sb., dostupnou v ASPI – ID LIT42972CZ.

z právních vztahů mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti. Obchodní věcí je proto třeba mimo jiné rozumět i takovou věc, která vyplývá z právních vztahů mezi podnikateli, přičemž je nerozhodné, zda tento vztah se řídí příslušnými ustanoveními občanského nebo obchodního zákoníku, pokud se tento vztah týká jejich podnikatelské činnosti.

Podle § 9 odst. 3 písm. r) o. s. ř. (ve znění účinném od 1. ledna 2001) rozhodují krajské soudy dále v obchodních věcech jako soudy prvního stupně ve sporech z dalších obchodních závazkových vztahů, včetně sporů o náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, s výjimkou sporů uvedených pod body 1. až 6. (*z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2009, sp. zn. 23 Cdo 1055/2009, ECLI:CZ:NS:2009:23.CDO.1055.2009.1*)

■ Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dovodil, že při vymezení pojmu „obchodní věc“ pro potřeby občanského soudního řízení je nutno vycházet nejen z ustanovení § 261 odst. 1 a 3 a § 262 odst. 1 obch. zák., ale i z ustanovení § 9 odst. 3 o. s. ř., a obchodní věcí je proto třeba mimo jiné rozumět i takovou věc, která vyplývá z právních vztahů mezi podnikateli, přičemž je nerozhodné, zda tento vztah se řídí příslušnými ustanoveními občanského nebo obchodního zákoníku, pokud se tento vztah týká jejich podnikatelské činnosti (srov. např. usnesení ze dne 25. 1. 2000, sp. zn. 33 Cdo 504/99, uveřejněné v časopise *Obchodní právo* č. 4, ročník 2000, s. 28, usnesení ze dne 23. 11. 2004, sp. zn. 32 Odo 165/2004, uveřejněné v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck, pod číslem C 3140, usnesení ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 32 Odo 471/2005, uveřejněné tamtéž pod číslem C 3878, a usnesení ze dne 8. 4. 2008, sp. zn. 30 Cdo 3345/2006, jež je, stejně jako ostatní dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu, veřejnosti k dispozici na jeho webových stránkách].

(*stanovisko Nejvyššího soudu, sp. zn. Cpjn 200/2012, uveřejněné pod číslem 128/2012 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek*)

■ Při vymezení pojmu „obchodní věcí“, a to pro potřeby civilního soudního řízení, tj. i pro ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., je proto nutné dále vycházet i z ustanovení § 9 odst. 3 o. s. ř., v němž se stanoví, že „krajské soudy rozhodují dále jako soudy prvního stupně ve věcech obchodních sporů z právních vztahů mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti“.

Pro posuzovanou věc z uvedeného vyplývá, že věcí obchodní je třeba rozumět mj. i takovou věc, která vyplývá z právních vztahů mezi podnikateli,

přičemž je nerozhodné, zda tento vztah se řídí příslušnými ustanoveními občanského nebo obchodního zákoníku, týká-li se tento vztah jejich podnikatelské činnosti.

(z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. ledna 2000, sp. zn. 33 Cdo 504/99, ECLI:CZ:NS:2000:33.CDO.504.99.1)

■ Obdobně srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2005, sp. zn. 32 Odo 471/2005, ECLI:CZ:NS:2005:32.ODO.471.2005.1; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2009, sp. zn. 23 Cdo 2807/2009, ECLI:CZ:NS:2009:23.CDO.2807.2009.1.

(2)

Spor o pojistné plnění mezi podnikatelem a pojišťovnou je věcí obchodní, týká-li se pojištění podnikatelské činnosti podnikatele.

(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2011, sp. zn. 32 Cdo 975/2011, uveřejněné pod číslem 71/2012 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, ECLI:CZ:NS:2011:32.CDO.975.2011.1)

Dotčené ustanovení: § 237 odst. 2 písm. a)

Komentář autorů

Srov. Komentář autorů k rozhodnutí č. (1) pod tímto heslem.

Související judikatura

Srov. Související judikaturu k rozhodnutí č. (1) pod tímto heslem.

Prorogační doložka v obchodní věci

(1)

Ustanovení § 89a o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2013) o volbě místně příslušného soudu prvního stupně účastníky řízení v obchodní věci (na základě prorogační doložky uzavřené před 1. 1. 2014) se uplatní

v řízení zahájeném po 1. 1. 2014 i v případě, že jejich právní vztah je vztahem z neoprávněného podnikání podle § 3a obch. zák.
(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2015, sp. zn. 23 Cdo 1137/2015, uveřejněné pod číslem 39/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ECLI:CZ:NS:2015:23.CDO.1137.2015.1)

Dotčené ustanovení: § 89a

Komentář autorů

Podle § 89a o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2013, se účastníci řízení v obchodní věci mohli písemně dohodnout na místní příslušnosti jiného soudu prvního stupně, ledaže zákon stanovil příslušnost výlučnou. Prorogace (dohoda o místní příslušnosti) byla tedy podle tohoto ustanovení možná pouze v obchodních věcech.

V odůvodnění sledovaného rozhodnutí Nejvyšší soud uvádí, že vystupoval-li účastník řízení jako podnikatel, pak přestože v době uzavření smlouvy žalovaný nebyl podnikatelem (živnostenské oprávnění získal až po uzavření předmětné smlouvy), vzniklý závazkový vztah je závazkovým vztahem obchodním ve smyslu § 261 odst. 1 obch. zák., protože „za obchodní věc je nutné považovat takový závazkový právní vztah, který se z důvodu aplikace § 3a obch. zák. podle § 261 odst. 1 obch. zák. řídí obchodním zákoníkem“.³⁵

Související judikatura

K pojmu „obchodní věc“ ve smyslu § 89a o. s. ř. se Nejvyšší soud vyjadřoval i v následujících rozhodnutích.

■ „Obchodní věcí“ ve smyslu ustanovení § 89a o. s. ř. se rozumí i věc, ve které je předmětem sporu plnění ze závazkového vztahu, který se řídí obchodním zákoníkem (jen) proto, že smluvní strany závazkového vztahu uzavřely dohodu podle ustanovení § 262 odst. 1 obch. zák., nebo proto, že tak bez ohledu na povahu účastníků závazkového vztahu určuje ustanovení § 261 odst. 3 obch. zák.

(z právní věty stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 9. října 2013, sp. zn. Cpjn 200/2011, uveřejněného pod číslem 79/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ECLI:CZ:NS:2013:CPJN.200.2011.1)

³⁵ Srov. odůvodnění sledovaného rozhodnutí.